

13/1-04

Notat vedrørende aktiviteter for Front Islamique du Salut (FIS)

Baggrund

Front Islamique du Salut (FIS), Algeriets største islamiske parti, har været forbudt siden marts 1992. Allerede i januar 1992 indførtes ved militærets indgriben undtagelsestilstand i landet. Undtagelsestilstanden indførtes efter, at det efter 1. valgrunde forekom klart, at FIS ville vinde parlamentsvalget. Undtagelsestilstanden er fortsat i kraft.

Den væbnede konflikt imellem islamiske grupper og de algeriske myndigheder indledtes herefter. Myndighederne anholdt store antal FIS-medlemmer, og en militærdomstol idømte FIS' to ledere Abassi Madani og Ali Belhadj 12 års fængsel. De blev løsladt i juli 2003 mod at afholde sig fra politiske aktiviteter. Konflikten har kostet anslået minimum 100.000 menneskeliv i landet, herunder et meget stort antal civile. Konflikten koster fortsat mange menneskeliv årligt, selvom tabstallene de seneste år er faldet.

Konflikten har været præget af flere islamiske væbnede grupperinger. Mens FIS fra eksil i flere tilfælde søgte at forhandle et kompromis med det algeriske styre, førte væbnede islamister, som vurderes bl.a. at været rekrutteret fra det opløste FIS, væbnet kamp imod myndighederne. Samtidig opstod den mere radikale Groupe Islamique Armée (GIA). GIA forkastede fra starten FIS's åbenhed overfor forhandlinger og har siden 1992, udover væbnet kamp imod myndighederne, udført terroraktioner og attentater imod civile. I 1994 oprettede FIS's eksilledelse officielt FIS' væbnede gren Armée islamique du Salut (AIS), som skulle danne modvægt til GIA, hvis angreb på civile, FIS officielt tog afstand fra. AIS fungerede indtil organisationen erklærede ensidig våbenhvile i 1997 og siden indgik en aftale med regeringen, som medførte, at AIS-medlemmer blev omfattet af en amnesti af januar 2000, hvor listen over de navngivne af amnestien omfattede perso-

ner aldrig blev offentliggjort (se nedenfor). GIA og andre væbnede islamiske grupper er fortsat i væbnet konflikt med de algeriske myndigheder.

Amnesti

De algeriske myndigheder indførte i juli 1999 en amnestilov, den såkaldte "Law on Civil Concord", der tilbød straffrihed til medlemmer af væbnede islamiske grupper, der nedlagde våbnene. Betingelsen var, at de man ikke måtte have været involveret i mord, voldtægt, bombeattentater på offentlige steder mv. Personer, som havde været involveret i sådanne forseelser, blev tilbudt nedsatte straffe. Amnestien var i kraft i seks måneder fra juli 1999 til januar 2000. Kort inden fristens udløb i januar 2000 blev der i tillæg givet amnesti til et ukendt antal navngivne medlemmer af væbnede grupper uden betingelser. Navnene på de pågældende blev aldrig offentliggjort. De algeriske myndigheder skønner, at omkring 5.500 overgav sig i forbindelse med amnestien (Amnesty International m.fl.)

Der hersker i dag nogen uklarhed om, hvorvidt det fortsat er muligt for væbnede islamister at blive behandlet på amnestiens betingelser, hvis de overgiver sig. Ifølge en rapport fra det hollandske udenrigsministerium fra december 2002 (*Algemeen Amtsbericht Algerije*, december 2002) er dette fortsat muligt. Amnesty International påpeger, at der findes eksempler på dette, men tilføjer imidlertid, at der i dag ikke formelt eksisterer nogen amnesti, og at det således formelt er de permanente algeriske bestemmelser vedrørende terrorisme og undergravende virksomhed, som er gældende. Ifølge den hollandske rapport kan også algeriere i udlandet, som erkender deres aktiviteter for eller assistance til islamiske grupper i Algeriet, efter henvendelse til en algerisk ambassade, problemfrit vende tilbage.

Risiko ved medlemskab af eller tilknytning til væbnede grupper

Ifølge den omtalte hollandske rapport og en rapport fra den canadiske ambassade fra maj 2001 risikerer FIS-sympatisører eller medlemmer i dag ikke hvad der benævnes "kriminell eller udenretlig forfølgelse" fra myndighedernes side. Det anføres, at flere politikere med FIS-baggrund i dag er aktive for andre partier i de algeriske parlament (den canadiske rapport er ikke umiddelbart tilgængelig, men er citeret i *UK Country Assessment Algeria* April 2003).

Amnesty Internationals tyske afdeling (Amnesty Tyskland) påpeger den 31. juli 2002 i en gennemgang af en sag vedrørende en algerisk statsborger i Tyskland, som er blevet idømt udvisning til Algeriet, at det ikke kunne udelukkes, at den pågældende ved tilbagevenden ville blive udsat for anholdelse, afhøring, mishandling og tortur.

Den pågældende er ifølge Amnesty Tyskland kendt af de algeriske myndigheder som FIS aktivist i Tyskland, hvor vedkommende sammen med førende FIS-aktivister i landet, har deltaget i offentligt politisk arbejde for FIS. Desuden påpeges det, at vedkommende af de algeriske myndigheder er sat i forbindelse med våbenanskaffelse til væbnede grupper i Algeriet.

Amnesty Tyskland påpeger, at anholdelse og tortur i Algeriet jævnligt er forekommet på baggrund af vagt formulerede anklager som "forbindelser til bevæbnede terroristiske grupperinger" eller "understøttelse af bevæbnede, terroristiske grupperinger". Denne risiko omfatter ifølge kilden også FIS-medlemmer,

Ifølge Amnesty Tyskland kan det ikke udelukkes, at personer, som de algeriske myndigheder mistænker for eksempelvis våbenanskaffelse til FIS og som vender tilbage til Algeriet, vil blive udsat for anholdelse, forhør, mishandling og tortur. Kilden fremhæver, at man ikke kan sige noget generelt om risikoniveauet for FIS-medlemmer og understreger, at hver enkelt sag må vurderes konkret og individuelt.

Ifølge en rapport vedrørende Algeriet, fremlagt og udgivet i forbindelse med European Country of Origin Information Seminar i Berlin i juni 2001, arrangeret af bl.a. UNHCR, er FIS-medlemmer fortsat i risiko for forfølgelse i Algeriet, uanset at der også er eksempler på FIS-medlemmer eller -sympatisører, som lever uden problemer i Algeriet. Ifølge rapporten vil personer, som mistænkes for sympati med FIS eller AIS, blive anholdt ved tilbagevenden til Algeriet, og tortur vil i den forbindelse være en risiko.

Rapporten anfører desuden, at aktiviteter for FIS i eksil traditionelt har været nøje overvåget af de algeriske myndigheder, og at algeriske agenter om muligt deltager i møder blandt FIS-aktivister i eksil. Desuden kontrolleres flere moskeer i Europa,

herunder Mosqué de Paris, ifølge rapporten af de algeriske myndigheder. Personer med forbindelser til FIS i eksil, som vender tilbage til Algeriet, løber ifølge rapporten en stor risiko for at blive udsat for tortur.

I rapporten *Algeria – Truth and Justice Obscured by the Shadow of Impunity*, november 2000, henviser Amnesty International (AI) til tilfælde, også efter amnestiens udløb, hvor familiemedlemmer til algeriere i udlandet, er blevet chikaneret og anholdt, tilsyneladende for at skaffe oplysninger om de pågældende.

Ifølge *US Department of State Country Report on Human Rights Practices*, Algeria, 2002, begår algeriske sikkerhedsstyrker, på trods af et fald i antallet af sådanne tilfælde, fortsat overgreb i form af mishandling og tortur af tilbageholdte, ofte imod personer mistænkt for medlemskab af en væbnet gruppe.

Retfærdig rettergang

Ifølge US Department of State er retsvæsnen i Algeriet ikke uafhængigt. Dets selvstændighed er begrænset af dekretet udstedt af regeringen. Ifølge forfatningen har en anklaget ret til en advokat og ret til at appellere en dom. Disse rettigheder respekteres ifølge denne kilde imidlertid ikke altid. Ifølge kilden er et ukendt antal personer, som kan betegnes som politiske fanger, i dag fængslet p.g.a. sympatier for islamiske grupper eller medlemskab af FIS. Nogle advokater nægter ifølge kilden at repræsentere personer, som er anklaget for hvad der betegnes som "sikkerheds-relaterede" forbrydelser p.g.a. risikoen for straf fra myndighedernes side. Advokater, som påtager sig forsvaret af FIS-medlemmer, risikerer chikane, døds-trusler og arrestation.

Ifølge Freedom House, Algeria 2003, begrænses retten til en retfærdig rettergang i Algeriet af en række dekret, som blev udstedt i forbindelse med den undtagelsestilstand som har været i kraft i Algeriet siden 1992. På trods af et fortsat fald i antallet af tilfælde af vilkårlige anholdelser, fængsling uden rettergang, tortur og udenretlige henrettelser udført af sikkerhedsstyrker, forekommer sådanne ifølge kilden fortsat. Antallet af politiske fanger vurderes ifølge kilden at være flere tusinde, primært personer mistænkt for medlemskab af rabiate islamiske grupper og tilhængere af disse. Ifølge kilde er retsvæsnen ikke uafhængigt. Civile, som ankla-

ges for "sikkerheds-relaterede forseelser" retsforfølges ofte ved militære domstole, hvor den anklagedes rettigheder ofte ikke opfyldes.

Ifølge Amnesty International (*Human Rights and the Algeria-EU Accord*, april 2002) defineres "terroristiske og undergravende handlinger" i lovændringer fra 1992 særdeles upræcist, hvilket ifølge kilden har ført til fængsling af hundreder af personer mistænkt for at være medlem af eller at støtte FIS. Straffelovens definition af "støtte til terroristiske aktiviteter" er ifølge kilden ligeledes meget upræcis hvilket bl.a. har medført fængsling af menneskerettighedsadvokater, som i retssager har repræsenteret personer mistænkt for forbindelse til væbnede islamiske grupper.

Dødsstraf

Ifølge Amnesty International udelukkede den omtalte "Law on Civil Concord" døds- og livstidsstraffe til væbnede islamister, som overgav sig frivilligt i den pågældende periode. AI påpeger, at Algeriets eksisterende lovgivning om "terroristiske eller undergravende handlinger", som må formodes at være gældende efter amnestiens udløb i januar 2000, indbefatter muligheden for dødsstraf for "enhver, som har oprettet, organiseret, ledet, tilhørt eller på nogen måde har støttet en væbnet gruppe" AI påpeger dog, at de algeriske myndigheder i 1994 suspendede eksekvering af dødsdomme, hvilket fortsat gælder.

Tilbagevenden til Algeriet

UNHCR anbefaler ikke udsendelsesstop i forhold til Algeriet, men understreger, at asylansøgere, som har fået afslag efter en fyldestgørende individuel vurdering af deres sag, kan udsendes til Algeriet.

Ifølge ovennævnte rapport vedrørende Algeriet, udgivet i forbindelse med European Country of Origin Information Seminar i Berlin i juni 2001, bør man være meget varsom med at udsende asylansøgere til Algeriet i sager, hvor udelukkelsesgrundene er blevet anvendt. Ifølge rapporten er de algeriske myndigheder meget ivrige for at tilbagetage sådanne personer, og selvom de algeriske myndigheder måtte give garanti for deres sikkerhed ved tilbagevenden, risikerer sådanne personer at blive udsat for tortur eller ligefrem at forsvinde eller at blive dræbt,

ifølge rapporten ikke nødvendigvis umiddelbart efter tilbagevenden, men med stor sandsynlighed på et senere tidspunkt. Rapporten henviser i den forbindelse til to sager, som Amnesty International har beskrevet. Den første sag vedrørte en algerier, udsendt fra Frankrig, som angiveligt var forsvundet efter tilbagevenden (Amnesty Index MOE 28/008/2001). Den anden sag vedrørte en algerier udsendt fra Belgien, som efter flere arrestationer i Algeriet, ifølge de algeriske myndigheder begik selvmord ved at kaste sig ud af en vindue.

Den ovennævnte rapport fra det hollandske udenrigsministerium, ifølge hvilken tidligere medlemmer af væbnede islamiske grupper i udlandet som nævnt problemfrit kan vende tilbage til Algeriet, hvis de erkender deres aktiviteter, vurderer desuden, at forfølgelse p.g.a. politiske aktiviteter i udlandet alene finder sted, når der er tale om offentligt kendte aktiviteter rettet imod den algeriske stat. Ifølge rapporten vil personer, som fra udlandet har ydet logistisk støtte til i Algeriet forbudte organisationer, ved tilbagevenden til Algeriet blive retsforfulgt, hvis myndighederne er bekendt med denne støtte.

Jesper Wodschow-Larsen

Kilder:

Accord/ UNHCR: European Country of Origin Information Seminar, Berlin juni 2001, Algeria Country Report

Amnesty International, diverse rapporter

Amnesty International-Tyskland, *Verwaltungsstreitverfahren einer algerischen Staatsangehörigen*, Juli 2003

Freedom House, Country ratings 2003

Nederlandenes udenrigsministerium, *Algemeen Amtsbericht – Algrije, December 2002*

Regional Surveys of The World, Middle East 2002.

United Kingdom Home Office Country Assessment Algeria, April 2003

US Department of State Country Reports on Human Rights Practices, Algeria 2002